

ПРИНОСИ НА ВАРНЕНСКИ ЛЕКАРИ В ОБЛАСТТА НА МОРЕЛЕЧЕНИЕТО

Д-р Иван Теодоров /1856-1934/

Ивелина Димитрова, Димитър Ставрев

Abstract: *Dr Ivan Teodorov practiced in the state hospital in Varna until 1904. In 1907 he co-wrote with Dr. Iv. Farashov opened the first private physiotherapeutical hospital in Bulgaria with 20 beds for lying patients. A number of phaeoterapeutical methods of treatment are used: electrotherapy, mehano-therapy and massage, pneumotherapy, light therapy, inhalation treatment, hot air treatment, cold rays, seaside baths and hot baths with sea and freshwater all year round, sun and mud bathrooms. The main healing factor is the superb sea climate. Dr. Theodorov devotes a significant part of his creative work to sea treatment and sea prophylaxis, as a powerful factor for the preservation and restoration of human health.*

Key words: *thalassotherapy, history of medicine, Varna*

Фиг. 1. Д-р Иван Теодоров. Фотография от книгата на Кутинчев, Ст. Иван Теодоров. Варна като климатическа и лечебна станция. София, 1926.

През последните години морелечението възвръща своето място в комплекса модерни лечебни практики. Идеята за използване на природните сили за благоприятно повлияване на здравето

съществува от дълбока древност по нашите земи. Естествен център на морелечението в национален и международен мащаб е морската столица – Варна. Варненските лекари познавайки европейската практика, оценяват лечебно - възстановителните възможности на варненския бряг, систематизират знанията и са първите, които пропангадират и въвеждат използването на природните дадености - море, слънце и плажове.

Настоящата статия има за цел да представи личността на д-р Иван Теодоров. Той е подробно разгледан съвместно с неговата библиография в публикацията на Тодорка Стоянова в сп. „Историко-медицински сборник“, 2003, год. 2, бр. 2. Във връзка с тематичното направление за нас интерес представлява дейността му с организирането на първото частно лечебно заведение и издадените от него книги по морелечение.

Д-р Иван Иванов Теодоров е роден през 1856 г. в гр. Тулча. Учи първоначално в Американското училище на Фьокин, а след това в пансиона на Сава Доброплодни. Средно образование завършва в Робърт – колеж в Цариград. По време на Руско-турската Освободителна война е преводач във войсковите части и в канцеларията на Тулченския губернатор. След предаването на Северна Добруджа на Румъния, той заминава да учи медицина в Цюрих и

Вюрцбург, където се дипломира през 1885 г. През 1895 г. изучава физико- диетическото учение в санаториума на д-р Ламан в Германия.

Лекарската си практика започва през 1886 г. в гр. Оряхово, а след това в течение на 18 години е болничен и окръжен лекар в Севлиево, Разград и Силистра. От 1893 г. е старши лекар, завеждащ вътрешното отделение в Русенската болница, по-късно е повишен в длъжност управител-лекар. Там работи съвместно с д-р Параскев Стоянов. От 1900 година, за кратко е на частна практика в Русе, но скоро е назначен за окръжен лекар на града. През 1903 г. е преместен на същата длъжност във Варна. В държавната варненска болница работи до 01.09.1904 г. след което се отдава на частна практика. По време на Първата световна война е военен лекар във Варненската болница, като едновременно изпълнява службата на окръжен, пунктов и съдебен лекар. При едно работно пътуване получава апоплектичен удар, но благодарение на природосъобразен живот, той доживява до 78 г. Почива на 12.02.1934 г.

През 1907 г. д-р Иван Теодоров съвместно с д-р Ив. Фарашов откриват първата частна физиотерапевтична лечебница в България, функционирала до Първата световна война. Заведението е открито в и сега съществуваща сграда на ул. „Братя Шкорпил“ и „Антим I“, с 20 места за лежачо болни. В лечебницата работи и лекарка. Малко по-късно към екипът се присъединява, след уволнението си от Варненската държавна болница и д-р Параскев Стоянов, който извършва оперативната дейност.

Лечебницата е обзаведена с рентгенов апарат. Прилагат се редица физиотерапевтични методи на лечение: електротерапия, механотерапия и масаж, пневмотерапия, светлолечение по Физин и слънцелечение, инхалационно лечение: лечения с: горещ въздух, студени лъчи, бани през сезона в открито море и топли бани с морска и сладка вода през цялата година, слънчеви и кални бани. Тези методики са

допълвани с прилаганите от д-р Теодоров, специалист по нервни болести, внушение и диетолечение с индивидуален подход към болните. Главен лечебен фактор е превъзходния морски климат. Описаните методики са особено подходящи при деца болни от скрофулоза, живеница, рахит, за хора страдащи от неврастения, ревматизъм, подагра и за жени с маточни заболявания.

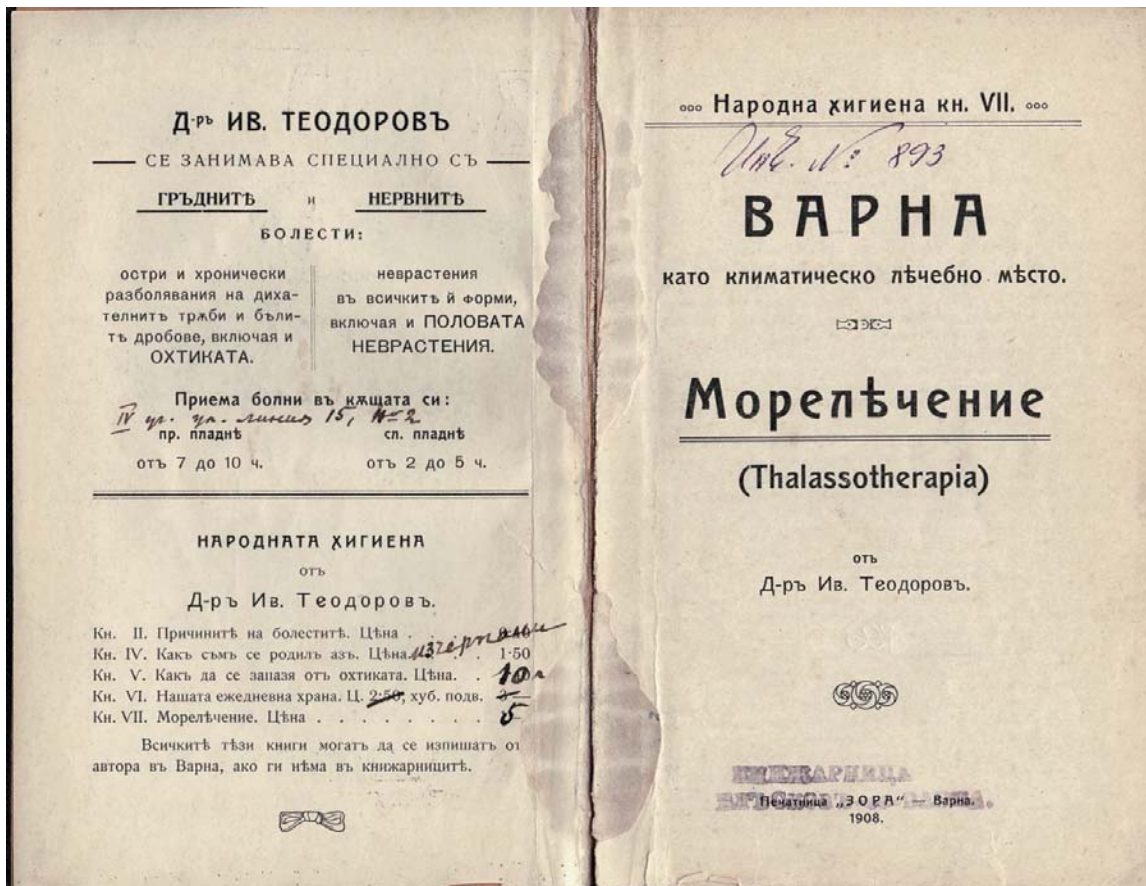

Фиг. 2. Рекламна брошура на първата частна физиотерапевтична лечебница в България публикувана във Варнанската преса.

Резултатите през първата година от функционирането на лечебницата са превъзходни с направени 81 операции без смъртен случай. Данните са публикувани във вид на реклама в книгата на д-р Теодоров „Варна като климатическо и лечебно място. Морелечение.“, излязла във Варна през 1908 г.- най-значима книга.

Книгата на д-р Теодоров, по думите на д-р Параскев Стоянов е „*първата книга по физиотерапия*” (природолечение) в България. В нея той дава описание на Варна, на климата и морската вода, както и наставления за правене на морски, слънчеви и въздушни бани. Във втората част на своя труд авторът отделя внимание на болестите, които могат да се лекуват на морския бряг

във Варна. Болният трябва да се намира под контрола на лекар при индивидуален подход се предписва режим на лечение. За голямата научна стойност на книгата допринася публикуваните таблици, свързани с метеорологичните условия във Варна и страната, тези на морската вода както и влиянието на морелечението върху пациентите.

Фиг. 3. Първата книга на д-р Иван Теодоров посветена на Морелечението от 1908 година

През 1926 г. Д-р Иван Теодоров издава още една книга посветена на морелечението „Варна като климатическа и лечебна станция”. С тези книги д-р Теодоров допринася съществено за популяризиране на морелечението и за лечебното ползване на нашето крайбрежие и най вече „за

превръщането на Варна във първостепенна лечебна станция на морския бряг.”.

Д-р Теодоров има изключително богато публикационно наследство, с което разполага регионалната библиотека "Пенчо Славейков" - Варна. Публикациите са насочени към специалисти, пациенти и гражданите, като цяло. Множество от тях са с медико-социален и просветен характер.

Бидейки ревностен пропагандатор на здравната култура сред населението Д-р

Теодоров отделя значима част от творческите си разработки на морелечението и морепрофилактиката, като могъщ фактор за опазване и възстановяване на човешкото здраве.

Литература:

1. Теодоров, Ив. Варна като климатическо лечебно място. Морелечение (Thalassotherapy). Народна хигиена, Кн. VII Печатница „Зора”, Варна, 1908.
2. Кутинчев, Ст. Иван Теодоров. Варна като климатическа и лечебна станция. София, 1926.
3. Стоянова, Т. Доктор Иван Теодоров – един от пионерите на природното лечение. Историко-медицински сборник. Варна, 2003, год. 2, бр. 2, с. 34-38.
4. Коларов, Н. Болничното дело в град Варна. Ръкопис. Фонд на МИМ, ст., 59-61.
5. Петрова, Л. „Варненският период“ от живота и дейността на проф. д-р Параскев Стоянов. Известие на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна, 2008, с. 14-15.

6. Николаева Ив., Н. Коларов, В. Василев. История на здравеопазването във Варна от древността до социалистическата революция от 9.09.1944г., С., 1980, с. 66.
7. Стаматов, С. Биоталасология. Варна, 2013, с. 23.
8. Теодоров, Ив. Нашата ежедневна храна иди Как да се храним, когато сме здрави и как - когато сме болни. Народна хигиена, N:6., София 1905 г.: 272с.
9. Теодоров, Ив. Лекуване на туберкулозата. в-к "Здравна просвета" •, год. VI. бр 22, София 1927 г.
10. Теодоров, Ив. Варна като климатическа лечебна станция. в-к "Здравна просвета", год. VII. бр 24, София 1928 г.
11. Теодоров, Ив. Колебанията ка въдушното налягане като причина на болестите. в-к "Здравна просвета" , год. VIII. бр 32, София 1929 г.
12. Пясъчни бани. в-к "Здравна просвета" , , год. IX, бр. 23, София 1930 г
13. Теодоров, Ив. Народна медицина, природакченис и научна медицина - Пловдив и София, Извори на знанието 2, книгоизд. Данов, София 1932 г.: 102с.

За контакти:

Ивелина Димитрова

„Музей по история на медицината“ към
Медицински университет - Варна

E-mail: iva_svdimitrova@abv.bg